

РОЗДІЛ 5

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УДК 332.122

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/1-80-29>

Безхлібна А. П.
Пухальська Г. В.

Національний університет «Запорізька політехніка»

СТАЛИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК У КОНЦЕПЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Дослідження проблем сталого економічного розвитку в концепції регіональної конкурентоспроможності є основною метою статті. Праотцем концепції сталого економічного розвитку прийнято вважати вченого В.І. Вернадського та його дослідження про «ноосферу». Концепція сталого розвитку є синтезом забезпечення ефективного функціонування трьох сфер: економічної, соціальної та екологічної. З метою забезпечення сталого розвитку регіону запропоновано його розуміння як трьох складових систем: екології, економічної системи регіону та забезпечення системи. Значну увагу приділено вивченню видів загроз безпеці регіону. Виокремлено такі види безпеки регіону: регіональна, політична, економічна, екологічна, інформаційна, інвестиційна, продовольча, енергетична, безпека життєдіяльності.

Ключові слова: регіональна конкурентоспроможність, регіон, економічний розвиток, сталий економічний розвиток, концепція, безпека, загроза.

Постановка проблеми. Питання сталого розвитку регіонів України потребують вивчення через свій характер всеосяжності та поглибленості. Економічна система регіону розвивається згідно із законами діалектики, проте кожен розвиток повинен бути збалансованим. Конкурентоспроможність регіону, будучи складним соціально-економічним явищем, має бути розглянута у площині сталого економічного розвитку як його результат. Розуміння природи і характеру сталого економічного розвитку допомагає виокремити чинники та передумови підвищення конкурентоспроможності територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Термін «стійкий розвиток» став набувати широкого визнання наприкінці 1980-х років після появи в Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future [1].

Діяльність Римського клубу у 80–90-х роках ХХ ст. сприяла розробленню концепції сталого розвитку через обґрунтування концепції динамічного зростання [2], концепції органічного зростання [2–4] та концепції динамічної рівноваги [2; 3].

Х.Н. Гізатуллін та В.А. Троїцький зазначають [5]: «Загальне для всіх цих підходів – зіставлення глобальної економічної системи з живим організмом – особливо яскраво проявилось в концепції органічного зростання. Кількісний ріст не грає ролі в еволюції живих організмів або біологічних систем. Головне місце тут належить життєвій силі і здатності до виживання, тобто якісному вдосконаленню та пристосуванню до навколишнього середовища. Органічне зростання призводить до динамічної рівноваги, тому що живий, зрілий організм постійно оновлюється. Товариством, яке досягло стану динамічної чи стійкої рівноваги, є таке суспільство, яке у відповідь на зміну внутрішніх і зовнішніх умов здатне встановлювати нову, відповідну до цих змін рівновагу як усередині себе, так і в межах середовища свого проживання».

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. За результатами проведеного аналізу встановлено, що дослідження сталого розвитку

регіону в концепції регіональної конкурентоспроможності потребує подальшого дослідження.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження теорії сталого економічного розвитку з позиції функціонування регіону як складової частини національної економічної системи. Водночас необхідно встановити, які види загроз та небезпек загрожують сталому економічному розвитку регіону в процесі набуття їм конкурентоспроможності.

Виклад основного матеріалу. Прабатьком та попередником концепції сталого розвитку на початку ХХ ст. була концепція В.І. Вернадського про «ноосферу». Розуміння ноосфери передбачало єднання людства (суспільства) у процесі розумової діяльності з біосферою та технологіями (біотехнофером) (рис. 1). Подібне єднання, «співробітництво» формує певне «поле», за В.І. Вернадським «сферу розуму», що спричиняє інтенсивні темпи науково-технічного прогресу, який, своєю чергою, веде до низки позитивних та негативних впливів, серед яких – розширення можливостей використання ресурсів природи, антропогенний тиск на природну середу, екологічні дисбаланси.

Концепція стійкого розвитку з'явилася у результаті об'єднання трьох основних поглядів: економічного, соціального та екологічного. Узгодження цих різних поглядів досягається шляхом великих зусиль, оскільки всі три елементи сталого розвитку повинні розглядатися збалансовано. Важливі також і механізми взаємодії цих трьох концепцій. Економічний і соціальний елементи, взаємодіючи один з одним, породжують такі нові завдання, як досягнення справедливості всередині одного покоління (наприклад, щодо розподілу доходів), включаючи боротьбу з бідністю та зайнятість. Механізм взаємодії економічного та екологічного елементів породив нові ідеї щодо вартісної оцінки вироблених товарів і послуг, а також обліку в собівартості продукції негативних впливів економічної діяльності на навколишнє середовище. Нарешті, зв'язок соціального та екологічного елементів ставить питання щодо

Рис. 1. Схематичне зображення вчення В.І. Вернадського про ноосферу

Джерело: розроблено авторами

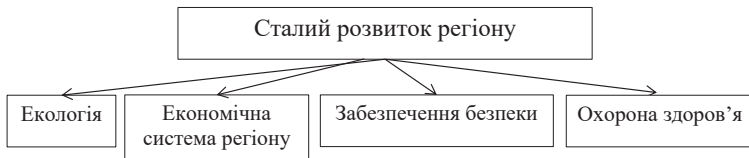

Рис. 2. Складники забезпечення сталого розвитку регіону в концепції підвищення конкурентоспроможності

Джерело: розроблено авторами

дотримання прав майбутніх поколінь і участі населення в процесі прийняття рішень [6].

Під сталим розуміється такий розвиток, який «задовольняє потреби сучасного часу, але не ставить під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [7].

На початку XIX ст. термін «сталый розвиток» став використовуватися не лише громадськими та політичними діячами, науковими колами, а й увірвався в повсякденне життя громадян.

Сталый розвиток у сучасному світі може виявляти себе у таких площинах [8, с. 25]:

- поширення переваг економічного зростання серед усіх громадян;
- планування екологічно чистих міських житлових проєктів;
- збільшення освітніх можливостей як для дівчаток, так і для хлопців;
- використання інноваційних виробничих процесів із метою більшої енергоефективності та меншого забруднення;
- включення громадян та зацікавлених сторін у процесі формування політики.

Усе більше уваги на світовому рівні під час обґрунтування проблем сталого розвитку приділяється проблемам підвищення показників здоров'я, пропагування здорового способу життя та використання принципів «зеленої економіки» у різних сферах світового господарства. Як результат, Всесвітньою організацією здоров'я підготовлено документ [9] що висвітлює ключові тези:

1. Здоров'я є важливим внеском у сталый розвиток. Без здоров'я немає сталого розвитку; здорові люди краще вміють вчитися, працювати та позитивно сприяти розвитку економіки та суспільства.

2. Сталый розвиток надає більше здоров'я. Збалансований розвиток у таких галузях, як транспорт, житло, енергетика та сільське господарство, може принести більше користі для здоров'я та менші ризики, особливо для неінфекційних захворювань, лише в тому разі, якщо здоров'я є ключовим критерієм вибору політики сталого розвитку і стратегічних планів.

3. Важливо, щоб «зелена економіка» визначала пріоритетні заходи, які сприятимуть здоров'ю якомога більшої кількості людей.

4. Система охорони здоров'я може вимірювати показники ефективності розвитку ініціативи; сприяти оцінці впливу на здоров'я, встановленню цілей, визначенню показників контролю (наприклад, як політика, що реалізується іншими секторами, сприяє здоров'ю).

Тому вважаємо за доцільне виокремити чотири складники забезпечення сталого розвитку регіону в концепції підвищення конкурентоспроможності (рис. 2).

Що стосується регіонального розвитку системи охорони здоров'я, то у звіті [10] щодо аналізу прогресу та викликів регіонів окреслено такі висновки:

1. Надання первинної медичної допомоги в регіонах сильно просунулося переважно завдяки реформі охорони здоров'я, проте великі виклики залишаються, особливо щодо забезпечення надання первинної медичної допомоги в регіонах.

2. Залишаються важливі проблеми, зокрема ті, що пов'язані зі здоров'ям міських мешканців.

3. Тоді як бідність у регіоні зменшується, залишається нерівність розподілу економічних благ

4. Зафіксовано великий прогрес у поліпшенні доступу до води та основних санітарних умов у регіонах, однак деякі проблеми, такі як водовідведення, не вирішені належним чином.

5. У багатьох сферах (утилізація небезпечних відходів, викиди вуглецю, охорона праці та боротьба з пестицидами), як і раніше, існують прогалини.

Дослідження питань безпеки сталого розвитку призвело до появи терміна «гнучка безпека». Гнучка безпека була визначена як «ретельно збалансоване поєднання гнучкості, де це важливо для створення робочих місць та захисту там, де це потрібно для соціального забезпечення ... на основі координації з питань зайнятості та соціальної політики» [11]. Ця модель розвитку ринку праці найбільш тісно ототожнюється з континентальною Європою, а також із Данією, Росією, Нідерландами.

«Золотий трикутник» – взаємодопоміжне поєднання гнучкого ринку праці, щедрої схеми добробуту та активної політики на ринку праці – часто використовується для ілюстрації гнучкої безпеки в Данії [12].

Модель гнучкої безпеки передбачає низку припущень, які необхідно враховувати. Вона заснована на понятті, що інтереси капіталу та праці сумісні, а не суперечливі. Це вимагає ідеальної політичної економічної домовленості, яка забезпечує баланс між силами маркетингу та соціального захисту. Потрібне макроекономічне середовище, в якому функція соціальної політики та ринків праці є закріпленою. Модель також допускає, що

бізнес-цикли, включаючи періоди економічних криз та рецесій, – це природна і неминуча частина економіки. Роль освіти полягає в її здатності впливати на людський капітал, продуктивність ринку праці та працездатність працівників [13].

У Росії економічна безпека привірюється до добробуту працівників, тоді як психологічне здоров'я нехтується. Різні версії моделі гнучкої безпеки були реалізовані в європейських країнах. Наприклад, у Чехії була реалізована програма забезпечення гнучкості за рахунок безпеки. В Італії було вибрано практику «вибіркової гнучкої безпеки». У Німеччині аналіз різних рівнів нестабільного ризику був пов'язаний із різними формами нестандартної зайнятості. Цей досвід країн підкреслює необхідність вироблення не лише загального концепту, а й реалізаційних рамок для кожної країни окремо з урахуванням особливостей її розвитку [13].

Регіональне просування принципів «зеленої економіки» в рамках міжнародного управління екологією враховує такі підґрунтя підвищення регіональної конкурентоспроможності [13, с. 40–41]:

1. Ефективне використання природних ресурсів.
2. Важливість задоволення потреб людини в галузі тривалий період (навчання, кар'єрне зростання, забезпечення безпеки праці та психологічного комфорту).
3. Просування регіонального капіталу в межах та між регіонами.
4. Необхідність «зеленої економіки» бути всеосяжною та сприяти гідному майбутньому для всіх (особливо молоді, жінок, корінних жителів).
5. Необхідність базуватися на реальній, а не спекулятивній економіці.
6. Необхідність базуватися на перспективі прав та повазі до прав працівника.
7. Сприяння демократичній економіці.
8. Пошук соціальної справедливості та вдосконалення систем соціального захисту.

Для всебічного аналізу складника забезпечення сталого розвитку в концепції підвищення регіональної конкурентоспроможності було виокремлено види безпек та загроз регіону (табл. 1) на

основі аналізу літературних джерел, присвячених інвестиційній [14], екологічній [15], економічній [16–18], національній [19], політичній [20] та продовольчій [21; 22] безпеці.

У межах розроблення регіональної політики підвищення конкурентоспроможності можуть бути запропоновані потенційні рішення [13, с. 46], що передбачають короткий перелік економічних та соціальних реформ:

1. Взаємодія та регулювання діяльності бізнес-середовища.
2. Комплексний медичний та соціальний захист.
3. Сприяння субсидіям на захист навколишнього середовища економічної діяльності.
4. Державні закупівлі для сприяння екологічній та соціальній стійкості.
5. Усунення субсидій для галузей, які не є екологічно стійкими (наприклад, промисловості з вичерпним паливом), даючи змогу надавати субсидії для галузей, які поліпшують результати сталого розвитку, у т. ч. використання гнучкості, щоб дозволити доступну дифузії нових «зелених технологій».

Єдиний спосіб, завдяки якому ми можемо зберегти свою нинішню систему, – продовжувати її розвивати [23].

Висновки і пропозиції. Таким чином, установлено, що сталий економічний розвиток регіону охоплює такі складники: економічну систему регіону, забезпечення безпеки, формування принципів «зеленої економіки» (велика увага до екології) та охорону здоров'я мешканців. Збалансований динамічний розвиток перелічених складників сприятиме підвищенню регіональної конкурентоспроможності.

Майбутні дослідження повинні розглянути шляхи подолання поточних прогалин у вивченні того, як політика регіонального ринку праці, розвитку інфраструктури впливає на соціальні детермінанти здоров'я мешканців регіону, оскільки підвищення добробуту, у т. ч. здоров'я, – основне завдання конкурентоспроможності. Також це важливо для продовження дослідження та оцінки державного регулювання та політики на ринку праці.

Таблиця 1

Види безпек і загроз сталому розвитку регіону та підвищення його конкурентоспроможності

Види безпеки	Види загроз
Регіональна	Національні виклики, що загрожують сталому розвитку всіх сфер регіону.
Політична	Загрози воєнно-політичної нестабільності та озброєних конфліктів на території регіону; втручання у внутрішні справи органів місцевої влади та інфраструктури.
Економічна	Залежність регіонального ринку від товарів імпорту; неефективне використання та дефіцит місцевих бюджетів; недостатня регіональна спеціалізація економіки, що призводить до проблем зайнятості; недостатнє впровадження інновацій в економічну діяльність суб'єктів господарювання.
Екологічна	Екологічний тиск на природні ресурси регіону (повітря, вода, земля, рослинний і тваринний світ); підвищення захворюваності у населення (серцево-судинними, раковими, дихальними хворобами); зміна екосистеми регіону аж до зміни клімату.
Інформаційна	Загроза розкриття інформації. Цілісність інформаційних ресурсів, у тому числі комерційна таємниця.
Інвестиційна	Залежність регіонального ринку від кон'юнктури зовнішнього ринку; конкуренція для вітчизняних виробників; відсутність моделі співробітництва держави та закордонних інвесторів.
Продовольча	Незбалансованість внутрішнього регіонального продовольчого ринку за попитом та пропозицією; залежність від імпортних поставок продовольства; низька ефективність діяльності суб'єктів агропромислового комплексу; незадовільна матеріально-технічна база, низька технологічна та технічна оснащеність сільськогосподарського виробництва; нераціональне використання земельних ресурсів.
Енергетична	Затримка з формуванням безпечного ринку енергоресурсів регіону; низькі темпи оновлення обладнання на енергетичних підприємствах регіону.
Безпека життєдіяльності	Загрози безпеці життя людини та життєдіяльності суспільства загалом хімічної, техногенної, антропогенної природи, що полягають у загрозах здоров'ю, навколишньому середовищу, біосистемі регіону.

Джерело: розроблено авторами

Список використаних джерел:

1. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future 300 p. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> (дата звернення: 15.02.2020).
2. Печчеи А. Человеческие качества. Москва : Прогресс, 1980. 302 с.
3. Пестель Э. За пределами роста. Москва : Прогресс 1988. 154 с.
4. Кинг А. Введение. Пестель Э. За пределами роста. Москва : Прогресс. 1988.
5. Гизатуллин Х.Н., Троицкий В.А. Концепция устойчивого развития: новая социально-экономическая парадигма. *Общественные науки и современность*. 1998. № 5. С. 124–130.
6. Айрапетова А.Г. Концепция устойчивого развития единой эколого-экономической системы. *Известия Санкт-Петербургского государственного экономического университета*. 2014. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/kontseptsiya-ustoychivogo-razvitiya-edinoj-ekologo-ekonomicheskoy-sistemy> (дата звернення: 15.02.2020).
7. Матвеева О. Императивы стало розвитку територіальних громад та його загальнонаукові засади. *Ефективність державного управління*. 2017. № 1(50). Ч. 2. С. 224–232
8. Strange T., Bayley A. Sustainable Development Linking economy, society, environment. 2008. 25 p.
9. World Health Organization. Strategy and Plan of Action for the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases. Provisional Agenda Item 4.4 for the 150th Session of the Executive Committee. June 2012. URL : http://new.paho.org/hq/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=17707&Itemid= (дата звернення: 15.02.2020).
10. Pan American Health Organization. Informe de la reuni3n de consulta sobre salud y desarrollo sostenible en la Regi3n de las Am3ricas, Sao Paulo, Brasil, 10 a 11 de noviembre del 2011. URL : http://new.paho.org/tierra/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=262&Itemid=77&lang=en (дата звернення: 15.02.2020).
11. Viebrock, Elke and Clasen, Jochen. Flexicurity: A State-of-the-Art Review, Working Papers on the Reconciliation of Work and Welfare in Europe. RECWP 01/2009 Edinburgh: RECOWE Dissemination and Dialogue Centre. 2009. URL: <http://ssrn.com/paper=1489903> (дата звернення: 15.02.2020).
12. Wilthagen T., Tros F. The concept of 'flexicurity': a new approach to regulating employment and labour markets. *Transfer: European Review of Labour and Research*. 2004. № 10(2). P. 166–186.
13. Health, Environment and Sustainable Development: Towards the Future We Want. Washington, DC : PAHO. 2013. 154 p.
14. Нікітенко Д.В. Загрози інвестиційній безпеці держави: сутність та класифікація. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/100.pdf (дата звернення: 15.02.2020).
15. Іванюта С.П. Екологічна безпека регіонів України: порівняльні оцінки. *Стратегічні пріоритети*. 2013. № 3(28). С. 157–164.
16. Андрієнко В.М. Специфічні загрози та особливості організації забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств. *Ефективна економіка*. 2012. № 12. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2368> (дата звернення: 15.02.2020).
17. Акімова Л.М. Сутнісна характеристика основних загроз в економічній безпеці держави. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2016. № 10. URL : <http://www.du.nayka.com.ua/?op=1&z=1247> (дата звернення: 15.02.2020).
18. Губський Б.В. Внутрішні та зовнішні фактори економічної безпеки України. *Стратегічна панорама*. 2006. № 1–2. С. 75–79.
19. Криленко В.І. Економічна безпека регіону як складова забезпечення національної економічної безпеки. *Ефективна економіка*. 2013. № 2. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1779> (дата звернення: 15.02.2020).
20. Косілова О.І. Політична безпека в системі національної безпеки України. *Правова інформатика*. 2011. № 1(29). С. 72–78.
21. Шойко В.А. Зовнішні та внутрішні загрози продовольчої безпеки на державному рівні. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/76.pdf (дата звернення: 15.02.2020).
22. Манзій І.Б. Продовольча безпека: структура, принципи, реальність загроз. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2008. Вип. 8/1(31). С. 27–31.
23. UK Sustainable Development Commission. Prosperity without Growth? 2009. URL : http://www.sd-commission.org.uk/data/files/publications/prosperity_without_growth_report.pdf (дата звернення: 15.02.2020).

References:

1. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. 300 p. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> (accessed 15 February 2020).
2. Pechchei, A. (1980). Chelovecheskie kachestva [Human qualities]. Moscow. (in Russian)
3. Pestel', E. (1988). Za predelami rosta [Beyond growth]. Moscow. (in Russian)
4. King, A. (1988). Vvedenie. Pestel' E. Za predelami rosta. Moscow. (in Russian)
5. Gizatullin, H.N., Troickij, V.A. (1998). Konceptiya ustojchivogo razvitiya: novaya social'no-ekonomicheskaya paradigma [The concept of sustainable development: a new socio-economic paradigm]. *Obshchestvennye nauki i sovremennost'* [Social Sciences and the Present], 5, 124-130. (in Russian)
6. Ajrapetova, A.G. (2014). Konceptiya ustojchivogo razvitiya edinoj ekologo-ekonomicheskoy sistem [The concept of sustainable development of a unified environmental and economic system]. *Izvestiya Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo ekonomicheskogo universiteta* [Bulletin of the St. Petersburg State University of Economics]. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kontseptsiya-ustoychivogo-razvitiya-edinoj-ekologo-ekonomicheskoy-sistemy> (accessed 15 February 2020).
7. Matveeva, O. (2017). Imperativi stalogo rozvitku teritorial'nih gromad ta jogo zagal'noteoretichni zasadi [Imperatives of the steel development of territorial communities and that of the most radical theoretical ambush]. *Efektivnist' derzhavnogo upravlinnya* [Efficiency of the sovereign administration], 1(50), 224-232. (in Ukrainian)
8. Strange, T., Bayley, A. (2008). Sustainable Development Linking economy, society, environment, 25.
9. World Health Organization (2012). Strategy and Plan of Action for the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases. Provisional Agenda Item 4.4 for the 150th Session of the Executive Committee. June 2012. URL: http://new.paho.org/hq/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=17707&Itemid= (accessed 15 February 2020).
10. Pan American Health Organization (2011). Informe de la reuni3n de consulta sobre salud y desarrollo sostenible en la Regi3n de las Am3ricas, Sao Paulo, Brasil, 10 a 11 de noviembre del 2011. URL: http://new.paho.org/tierra/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=262&Itemid=77&lang=en (accessed 15 February 2020).
11. Viebrock, E., Clasen, J. (2009). Flexicurity: A State-of-the-Art Review, Working Papers on the Reconciliation of Work and Welfare in Europe. RECWP 01/2009 Edinburgh: RECOWE Dissemination and Dialogue Centre; 2009. URL: <http://ssrn.com/paper=1489903>. (accessed 15 February 2020).
12. Wilthagen T, Tros F. (2004). The concept of 'flexicurity': a new approach to regulating employment and labour markets. *Transfer: European Review of Labour and Research* 2004;10(2):166-86.).
13. Health, Environment and Sustainable Development (2013): Towards the Future We Want. Washington, DC: PAHO, 154.
14. Nikitenko, D.V. (2018). Zagrozi investicijnij bezpeci derzhavi: sutnist' ta klasifikaciya [Threats to the Investment Security of the State: Essence and Classification]. *Efektivna ekonomika* [Effective Economics], 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/100.pdf (accessed 15 February 2020).

15. Ivanyuta, S.P. (2013). Ekologichna bezpeka regioniv Ukraїni: porivnyal'ni ocinki [Ecological safety of Ukrainian regions: comparative assessments]. *Strategichni prioriteti* [Strategic priorities], 3(28), 157 – 164.
16. Andrienko V.M. (2012). Specificzni zagrozi ta osoblivosti organizacii zabezpechennya ekonomichnoї bezpeki budivel'nih pidpriemstv [Specific threats and peculiarities of the organization of ensuring the economic security of construction enterprises]. *Efektivna ekonomika* [Effective Economics], 12 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2368> (accessed 15 February 2020).
17. Akimova, L.M. (2016). Sutnisna charakteristika osnovnih zagroz v ekonomichnij bezpeci derzhavi [Essential characteristics of major threats to the economic security of the state]. *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvitok* [Public administration: improvement and development], 10. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247> (accessed 15 February 2020).
18. Hubs'kyj, B.V. (2006). Vnutrishni ta zovnishni faktori ekonomichnoї bezpeki Ukraїni [Internal and external factors of economic security of Ukraine]. *Stratehichna panorama* [Strategic panorama], 1-2, 75–79.
19. Krilenko, V.I. (2013). Ekonomichna bezpeka regionu yak skladova zabezpechennya nacional'noї ekonomichnoї bezpeki. [Economic security of the region as a component of ensuring national economic security]. *Efektivna ekonomika* [Effective Economics], 2, URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1779> (accessed 15 February 2020).
20. Kosilova, O.I. (2011). Politichna bezpeka v sistemi nacional'noї bezpeki Ukraїni [Political Security in the National Security System of Ukraine]. *Pravova informatika* [Legal Informatics], 1(29), 72-78.
21. Shojko, V.A. (2018). Zovnishni ta vnutrishni zagrozi prodovol'choї bezpeki na derzhavnomu rivni [External and internal threats to food security at the state level] // *Efektivna ekonomika* [Effective Economics], 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/76.pdf (accessed 15 February 2020).
22. Manzij, I.B. (2008). Prodovol'cha bezpeka: struktura, principi, real'nist' zagroz [Food safety: structure, principles, reality of threats]. *Visnik Sums'kogo nacional'nogo agrarnogo univ'ersitetu*. [Bulletin of Sumy National Agrarian University], 8/1 (31), 27 – 31. (accessed 15 February 2020).
23. UK Sustainable Development Commission. (2009). Prosperity without Growth? URL: http://www.sd-commission.org.uk/data/files/publications/prosperity_without_growth_report.pdf (accessed 15 February 2020).

Бесхлебная А. П.

Пухальская Г. В.

Национальный университет

«Запорожская политехника»

УСТОЙЧИВОЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ В КОНЦЕПЦИИ РЕГИОНАЛЬНОЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

Резюме

Исследование проблем устойчивого экономического развития в концепции региональной конкурентоспособности является основной целью статьи. Праотцом концепции устойчивого экономического развития принято считать ученого В.И. Вернадского и его исследования о «ноосфере». Концепция устойчивого развития является синтезом обеспечения эффективного функционирования трех сфер: экономической, социальной и экологической. С целью обеспечения устойчивого развития региона предложено его понимание как составляющих трех систем: экологии, экономической системы региона и обеспечения системы. Значительное внимание в исследовании уделено изучению видов угроз безопасности региона. Выделены следующие виды безопасности региона: региональная, политическая, экономическая, экологическая, информационная, инвестиционная, продовольственная, энергетическая, безопасность жизнедеятельности. **Ключевые слова:** региональная конкурентоспособность, регион, экономическое развитие, устойчивое экономическое развитие, концепция, безопасность, угроза.

Bezkhlibna Anastasiia

Puhal's'ka Gulnara

National University Zaporizhzhia Polytechnic

SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE CONCEPT OF REGIONAL COMPETITIVENESS

Summary

Sustainable development issues in the regions of Ukraine need to be explored because of their comprehensiveness and depth. The economic system of the region is developing according to the laws of dialectics, but each development must be balanced. The competitiveness of the region, being a complex socio-economic phenomenon, must be considered as a result of sustainable economic development. Research on sustainable economic development in the concept of regional competitiveness is the main purpose of the article. Scientist VI was considered the father of the concept of sustainable economic development. Vernadsky and his research on the noosphere. The concept of sustainable development is a synthesis of ensuring the effective functioning of three spheres: economic, social and environmental. In order to ensure the sustainable development of the region, it is proposed to understand it as an integral part of three systems: ecology, economic system of the region and provision of the system. Much attention is paid to the study of the types of security threats to the region. The following types of security of the region are distinguished: regional, political, economic, environmental, information, investment, food, energy, life safety. Within the framework of the development of a regional competitiveness policy, the following potential solutions may be proposed, providing a short list of economic and social reforms: 1. Interaction and regulation of business environment; 2. Complex medical and social protection; 3. Promoting environmental subsidies for economic activity; 4. Public procurement to promote environmental and social sustainability; 5. Eliminating subsidies for industries that are not environmentally sustainable. Thus, it has been established that the sustainable economic development of the region encompasses the following components: the economic system of the region, security, the formation of green economy principles (great attention to the environment) and the health protection of the inhabitants. The balanced dynamic development of these components contributes to the enhancement of regional competitiveness. **Keywords:** regional competitiveness, region, economic development, sustainable economic development, concept, security, threat.